

YKSITYISTIELAIN KOKONAISUUDISTUS

Muutokset toimitusinsinöörin työhön
hallituksen esityksen HE 147/2017 vp pohjalta

Keränen Risto

Opinnäytetyö
Tekniikan ja liikenteen ala
Maanmittaustekniikka
Insinööri (AMK)

2018

Tekniikan ala ja liikenteen ala
Maanmittaustekniikka
Insinööri (AMK)

Tekijä	Keränen Risto	Vuosi	2018
Ohjaaja	Rummukainen Aune		
Työn nimi	Yksityistielain kokonaisuudistus		
Sivu- ja liitesivumäärä	42 + 1		

Yksityisteitä koskevasta laista on vireillä kokonaisuudistus. Hallitus on loka-kuussa 2017 jättänyt esityksen eduskunnalle uudesta yksityistelaista. Tämän opinnäytetyön tavoitteena on selvittää hallituksen esityksestä ne uuden lain tuomat oleelliset muutokset, joilla on vaikutusta toimitusinsinöörien työhön. Työ on suunnattu toimitusinsinööreille, joilla on jo aiempaa tietoa nykyisestä laista yksityisistä teistä. Opinnäytetyön tavoitteena on myös helpottaa toimitusinsinöörien tutustumista uuteen lakiin, jolloin työllä on merkitystä myös työnantajalle työajansäästöinä.

Koska yksityisteitä koskeva laki laaditaan nyt kokonaan uudelleen, niin lakien vertailutekstejä ei ole, jolloin muutosten etsiminen on ollut työlästä. Opinnäytetyö on tehty vertailemalla hallituksen esitystä voimassa olevaan lakiin yksityisistä teistä. Hallituksen esitys sisältää paljon perusteluja, jotka ovat suurelta osin helpottaneet muutosten löytämisessä.

Lakiesitys ei sisältänyt sellaisia säädöksiä, jotka toisivat helpotusta toimitusinsinöörien nykyiseen työhön. Merkittävin uudistus on kuntien tielautakuntien lakkauttaminen ja tehtävien siirtyminen Maanmittauslaitokselle. Yksityistietoimituksista tulee entistä vaativampia kuntien tielautakuntien lakkauttamisien myötä. Toimitusinsinöörien tulee perehtyä yksityiskohtaisesti myös tiekuntia koskeviin asioihin. Koska nykyisillä ohjeilla ja ohjelmistoilla ei ole mahdollista suoriutua kohtuudella tulevista tehtävistä, niin Maanmittauslaitoksen tulisi pikaisesti ryhtyä kehittämään yksityistietoimitusprosessia koulutuksen, ohjeistuksen ja varsinkin ohjelmistojen suhteen.

School of Technology, Communication and Transport
Degree Programme in Land Surveying
Bachelor of Engineering

Author	Risto Keränen	Year	2018
Supervisor	Aune Rummukainen		
Subject of thesis	An overall reform of the Private Road Act		
Number of pages	42 + 1		

An overall reform of the Private Road Acts is pending. In October 2017 the Finnish Government presented a bill to the Parliament for an overall reform of the Private Road Acts. The aim of this thesis was to find out what the essential changes are in the government bill and what the influences for cadastral surveyors' work and tasks are. This thesis was done for well versed cadastral surveyors', who have knowledge of the valid Private Road Acts. The other aim of this thesis was to help cadastral surveyors' learning about the new law and so the employers also benefit with saving working hours.

The comparison task between the new and the old law is difficult and hard work because the question is about an overall reform and there are not any comparison texts. This thesis was done by comparing the valid Private Road Acts to the bill (HE 147/2017 vp) and tried to find and select the differences. The bill contains many justifications, which helped in doing this thesis.

The new bill for the Private Road Acts does not help for the cadastral surveyors' work. The municipal road boards will be discontinued and their duties referred to the National Land Survey of Finland (NLS). This is the most remarkable change and that is why the private road surveys will be more demanding. The cadastral surveyors must become acquainted in greater detail with the private road maintenance associations and their operations. The NLS should quickly start to develop the private road process including training, instructions and especially the computer programs.

Key words

Private Roads Act, land surveying, land court

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	7
2	UUDEN YKSITYISTIELAIN PÄÄTAVOITTEET	10
3	YKSITYISTIETOIMITUS.....	11
4	YKSITYISTIELAIN OLENNAISET MUUTOKSET	12
4.1	Toimituksen hakeminen.....	12
4.2	Asianosaisuus.....	12
4.3	Tiedottaminen	13
4.4	Yksityistiepäätös ja edellytykset.....	13
4.4.1	Rajoitettu tieoikeus	15
4.4.2	Tieoikeuden siirtäminen ja uudelleen järjestely	16
4.5	Tieoikeuden lakkauttaminen	16
4.6	Alueellinen yksityistietoimitus.....	16
4.7	Tien rakentaminen	17
4.8	Tienpitovelvollisuus, tienpito ja tien käyttäminen	18
4.8.1	Tienpitovelvollisuus	18
4.8.2	Tienpidon yksiköinti	19
4.8.3	Tien osilla erilliset yksiköt	19
4.8.4	Talvikunnossapito.....	20
4.8.5	Kadunpitoon liittyvä tiedonantovelvollisuus	21
4.8.6	Tiemaksu.....	21
4.8.7	Käyttömaksu	21
4.8.8	Tienkäyttö ja tien sulkeminen	22
4.8.9	Alueen käyttäminen tilapäisesti tienä	23
4.9	Yhdyskuntateknisten laitteiden sijoittaminen.....	24
4.10	Tiekunta ja yksityistien hallinto	25
4.11	Avustukset.....	29
4.12	Korvaukset.....	30
4.13	Muutoksenhaku, Tiekunnan päätösten oikaisu ja moittiminen.....	31
4.13.1	Tiekunnan, toimitsijamiehen tai hoitokunnan päätösten oikaisu.....	32
4.13.2	Tiekunnan päätösten moittiminen	32
4.14	Rekisteröinti ja yksityistierekisteri	33
5	LAKIESITYKSEN HE 147/2017 VP ETENEMINEN.....	34

6 POHDINTA.....	35
LÄHTEET.....	40
LIITTEET	42

KÄYTETYT MERKIT JA LYHENTEET

HE	Hallituksen lakiesitys eduskunnalle
ELY	Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
KML	Kiinteistönmuodostamislaki
LVM	Liikenne- ja viestintäministeriö
MRL	Maankäyttö- ja rakennuslaki
NaapL	Laki eräistä naapuruussuhteista 26/1920
TilusTL	Laki tilusteistä 167/1927
YksTL	Laki yksityisistä teistä 358/1962

1 JOHDANTO

Hallituksen esitys yksityistielain kokonaisuudistuksesta on annettu 19.10.2017 ja lain on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2020. (HE 147/2017 vp, 1.)

Nykyinen voimassa oleva laki yksityisistä teistä tuli voimaan vuonna 1963 (358/1962, YksTL). Yksityistielaki lakkautti aikaisemman vuodelta 1927 olevan yksityistieasioita koskevan lain tilusteistä (167/1927, TilusTL) sekä vuonna 1920 säädetyn eräistä naapuruussuhteista annetun lain (26/1920, NaapL). Yksityistielaisissa 358/1962 kunnan tielautakunnan tehtäviä siirrettiin suoritettavaksi YksTL:n mukaiseen yksityistietoimitukseen. Kunnan tielautakunnille kuitenkin jätettiin tielautakuntien kokemuksesta ja asioiden joustavasta käsittelystä johtuen ennestään olevia teitä koskevia tehtäviä. (Väyrynen 2017, 1.)

Yksityistielain laatimisajankohtana yhteiskuntarakenne ja liikenneolot olivat nykyoloihin verrattuna hyvin erilaiset. Yksityistielaki on vanha ja siihen on tehty paljon osauudistuksia, joiden vuoksi lain rakenne on hajaantunut, vaikeaselkoinen ja sekava. Yksityistielain tulisi olla myös tavalliselle kansalaiselle helposti ymmärrettävä. (Kuukasjärvi 2015, 1.)

Hallituksen julkisen talouden tasapainottamisohjelmaan sisältyy kuntien tehtävien vähentäminen. Hallitusohjelman tavoitteena on myös normiston purkaminen ja toimenpidesuunnitelman osana on yksityistielain kokonaisuudistus. (Kuukasjärvi 2015, 1.)

Liikenne- ja viestintäministeriössä (LVM) vuonna 2013 tehdyn yksityisteiden avustusjärjestelmän kehittämistä koskevan selvitystyön lopputuloksena oli suositus yksityistielainsäädännön uudistamisesta. (Kuukasjärvi 2015, 4.)

Liikenne- ja viestintäministeriö antoi 28.2.2014 toimeksiannon yksityistielain uudistamistarpeista. Selvitysmieheksi nimettiin Esko Hämäläinen ja raportti julkaistiin 5.11.2014. LVM lähetti raportin lausunnonle viranomais- ja sidosryhmille helmikuussa 2015. (Hämäläinen 2014.)

Yksityistielain kokonaisuudistuksesta LVM:n ylitarkastaja Kaisa Kuukasjärvi laati Arviomuistioluonnoksen 25.11.2015. (Kuukasjärvi 2015.)

Säädöshankepääätös LVM/2302/03/2015 yksityistienlain kokonaisuudistuksesta annettiin 9.12.2015.

Hallituksen esitysluonnos eduskunnalle yksityistielaksi ja eräksi siihen liittyviksi laiksi valmistui 25.1.2017 ja se lähetettiin samalla sidosryhmille lausuntopyyntöjä varten. Esitysluonnoksessa lain oli tarkoitus tulla voimaan vuoden 2018 alusta. (Liikenne- ja viestintäministeriö 2017.)

Hallituksen esitys eduskunnalle yksityistielaksi ja eräksi siihen liittyviksi laiksi valmistui 19.10.2017 ja esityksen mukaan lain on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2020. (HE 147/2017 vp, 1.)

Yksitystielain kokonaisuudistuksen pääasiallinen sisältö kohdistuu tielautakunnan tehtäviin, tiekuntien toimintaan ja avustuksiin. Kysymyksessä on kuitenkin kokonaisuudistus eli koko laki kirjoitetaan uudelleen. Toimin toimitusinsinöörinä Maanmittauslaitoksella tehden pääasiallisesti yksityistietoimituksia. Opinnäytetyöni tarkoituksena on selvittää, mitä muutoksia lakimuutos aiheuttaa toimitusinsinöörien toimintaan. Yksitystietoimituksia tekeviä toimitusinsinöörejä koskeva suuri muutos on tielautakuntien tehtävien siirtyminen Maanmittauslaitokselle.

Tielautakuntien tehtävien siirrosta Maanmittauslaitokselle on maanmittausinsinööri (DI) Tero Väyrynen tehnyt diplomityön tammikuussa 2017. Diplomityössä on tutkittu Maanmittauslaitokselle siirtyvien toimitustehtävien sisältöä ja määrää sekä selvittää Maanmittauslaitoksen toimitusinsinöörien mahdollista osaamisvajetta siirrettävien tehtävien kannalta. (Väyrynen 2017, 90.)

Yksitystielain kokonaisuudistus ja muutokset aikaisempaan lakiin tulee kaikkien kiinteistötoimituksia tekevien toimitusinsinöörien tuntea, myös niiden jotka eivät tee päätoimisesti varsinaisia yksityistietoimituksia. Tässä opinnäytetyössä pää-tarkoituksena on selvittää, mitkä ovat uuden lain tuomat oleelliset muutokset toimitusinsinöörien toimintaan ja toimitusmenettelyyn. Opinnäytetyöni on suunnattu toimitusinsinööreille helpottamaan heidän perehtymistä toimitusinsinöörejä koskeviin lakimuutoksiin. Opinnäytetyö on tehty vertaamalla hallituksen lakiesitystä HE 147/2017 vp nykyiseen voimassaolevaan lakiin yksityisistä teistä 1962/358. Työskentelyssä on hyödynnetty lakiesityksessä olevia lain perustelua ja opinnäytetyöhön on kirjattu vain muutoksiin liittyvät asiat. Aihevalintani tein keväällä

2017, jolloin lakiehdotusluonnoksen mukaan lain olisi pitänyt tulla voimaan jo vuoden 2018 alusta. Koska lain voimaanastuminen on lakiesityksen mukaan siirtynyt vuoden 2020 alkuun, niin opinnäytetyöni perustuu hallituksen esitykseen uudesta laista ja myöhemmin on huomioitava lain mahdollisessa vahvistamisessa tehdyt muutokset lakiesitykseen HE 147/2017 vp nähden. Lukuun 5 sivulla 34 on kirjattu lakiesityksen eteneminen: Laki voi tulla voimaan jo 1.1.2019.

Hallituksen esitys HE 147/2017 vp löytyy eduskunnan internet-osoitteesta: goo.gl/qBmm5y

2 UUDEN YKSITYISTIELAIN PÄÄTAVOITTEET

Nykyinen laki yksityisistä teistä on lakiesityksessä kirjoitettu kokonaan uudelleen ja lain nimi on muutettu yksityistielaksi. Yksityistielain voimaantulo kumoaa nykyisen lain yksityisistä teistä.

Uudella yksityistielailta on tarkoitus turvata maantie- ja katualueiden ulkopuolella olevan asutuksen, elinkeinoelämän ja muiden yhteiskunnallisten tarpeiden kulku-yhteydet sekä niiden ylläpito ja kehittäminen osana liikennejärjestelmää. (HE 147/2017 vp, 1.)

Lain tavoitteena saada nykyiseen lakiin nähden selkeämpi laki. Lainsäädännön tekstien kirjoitustapaa on muutettu helpommin luettavaksi. Asiakokonaisuudet on järjestetty uudelleen ja pykälät otsikoitu. Lakiesityksen laadinnassa on seulottu ja poistettu tarpeettomat, vanhentuneet ja muun lainsäädännön kanssa päällekkäiset säädökset. (HE 147/2017 vp, 1, 18.)

Kuntien tielautakuntien tehtävistä luovutaan siirtämällä ne muille viranomaisille. Valtionavustusten jakamiset siirtyvät suunnitellussa maakuntauudistuksessa maakuntien tehtäviksi ja avustuskriteerejä karsitaan. Kuntien avustusasiat säilyvät edelleen vapaaehtoisina, mutta laissa määritetyt avustuskriteerit, kuten tiekunnan olemassaolo, koskee myös kuntien avustuksia. Tiekungille annetaan enemmän päätäntävaltaa, muun muassa tiekuntien perustaminen, lakkauttaminen, yhdistäminen ja jakaminen ilman yksityistietoimitusta sekä omien sääntöjen laatiminen olisi uuden lain myötä mahdollista. Lailla on tarkoitus myös kannustaa tieosakkaita tiekunnan perustamiseen, toimintaan ja hallinnollisten tietojen pitämiseen ajan tasalla. (HE 147/2017 vp, 1, 18.)

Tielautakuntien lakkauttamisien myötä tielautakunnille kuuluneet tehtävät siirtyvät Maanmittauslaitokselle ja maakuntauudistuksessa suunnitellulle Valtion lupa- ja valvontavirastolle.

3 YKSITYISTIETOIMITUS

Yksityistietoimituksessa noudatetaan yksityistielakia ja kiinteistönmuodostamislakia siltä osin, kuin se koskee kiinteistömuodostamistoimituksia. Lisäksi on noudatettava luonnonsuojelulain, vesilain, muinaismuistolain, ympäristönsuojelulain sekä metsälain 10 §:n säädöksiä. (HE 147/2017 vp, 139.)

Lakiesityksen 6. luku käsittää säädökset yksityistietoimituksesta ja pykälään 71 (Liite 1) on kirjattu ne asiat, mitä yksityistietoimituksessa voidaan käsitellä ja ratkaista. Lakiesityksen 71 §:n 4 momentissa on säädetty, että yksityistietoimituksessa voidaan käsitellä ja ratkaista jo aiemmin tiekunnan kokouksessa päätettyjä asioita eli tiekunnan kokouksen päätökset eivät sido yksityistietoimitusta. Pykälässä 72 on säädetty muun toimenpiteen suorittamisesta yksityistietoimituksessa. (HE 147/2017 vp, 135, 136.)

Tielautakuntien lakkauttamisien johdosta nykyisiä tielautakuntien tehtäviä siirretään muille viranomaisille, pääosin Maanmittauslaitokselle. Lakiesitykseen on lisätty huomattavasti yksityistietoimituksessa käsiteltäviä asioita. Yksityisteihin liittyvät epäselvyydet voidaan ratkaista yksityistietoimituksessa. Esimerkkinä kunnan tielautakuntien tehtäviin kuuluu nykyisen lain 52 §:n 1 momentin 10 a) -kohdan mukaan ratkaista erimielisyys, koskien perustetun tieoikeuden nojalla rakennetun tien tasoa eli esimerkiksi ratkaista, onko tie rakennettu siihen tasoon kuin se on toimituksessa määrätty. Kyseinen asia siirtyisi uuden yksityistielain mukaan ratkaistavaksi yksityistietoimituksessa. (HE 147/2017 vp, 84.)

Olenneisimmat ja lähinnä toimitusinsinöörejä koskevat lainmuutokset nykyiseen lakiin nähden on kirjattu pääluvun 4 alalukuihin.

4 YKSITYISTIELAIN OLENNAISET MUUTOKSET

4.1 Toimituksen hakeminen

Yksityistietoimitusta haetaan Maanmittauslaitokselta. Kunnan huolehtiessa asemakaava-alueella kiinteistörekisterin pitämisestä ja toimituksen koskiessa yksin asemakaava-aluetta, yksityistietoimitusta voi hakea kunnan kiinteistörekisterin pitäjältä. Yksityistietoimitusta saa hakea tieosakas, kiinteistön tai muun rekisteriyksikön omistaja ja osaomistaja, yhteisen alueen osakas, tiekunta, kunta, maakunta, valtio ja 6 §:ssä tarkoitettu elinkeinonharjoittaja tai muu pykälässä tarkoitettu taho, jolle ennestään oleva tie on tärkeä tämän elinkeinon harjoittamista tai muuta toimintaa varten. Myös erityisen oikeuden haltijalla on oikeus hakea toimitusta tien aseman, leveyden, sekä tiehen kohdistuvien oikeuksien selvittämiseksi. Maanmittauslaitos ja kunnan kiinteistörekisterinpitäjä voivat laittaa toimituksen viireille ilman hakemusta KML:n 283 §:ssä mainitussa tarkoituksessa eli kiinteistörekisterissä tai kiinteistöjaotuksessa olevan puutteen tai virheen korjaaminen tai muutoin kiinteistöjärjestelmän luotettavuuden tai selvyuden parantamiseksi. (HE 147/2017 vp, 85–86, 136.)

Nykyiseen lakiin verrattuna lakiesityksen 73 §:ään on kirjattu uusina hakijoina tieosakas, kiinteistön osaomistaja, maakunta ja valtio sekä elinkeinonharjoittaja tai muu 6 §:ssä tarkoitettu taho.

4.2 Asianosaisuus

Lakiesityksessä on pyritty selkeyttämään viranomaisen oikeudesta osallistua asianosaisena toimitukseen. Nykyisessä laissa kunnalla ja viranomaisilla on toimituksissa ollut lähinnä lausunnonantajan tai puhevallan rooli. Lakiesityksen 74 §:ään on kirjattu, milloin kunta ja viranomaiset ovat asianosaisia yksityistietoimituksessa. Yleistä etua valvova viranomainen on myös asianosainen, kun sen valvontaan kuuluvia etuuksia käsitellään. Maakuntauudistuksessa luonnonsuojelulain 6 §:n 2 momentin viranomaistehtäviä ollaan siirtämässä suunniteltuun Valtion lupa- ja valvontavirastoon. (HE 147/2017 vp, 28, 86, 136.)

Muilta osin asianosaisuudesta ei lakiesityksessä ole säädetty, jolloin noudatetaan KML:n 17 §:ää: Asianosainen on toimituksen hakija ja muu henkilö, jonka oikeutta toimitus välittömästi koskee.

4.3 Tiedottaminen

Lakiesityksessä ei ole yksityiskohtaisia säännöksiä tiedottamisesta, vaan tiedottamisessa noudatetaan KML:n 168–171 §:iä. Tiedottamisessa on huomioitava asianosaisuus ja asianosaisuudessa on huomioitava lakiehdotuksen 74 §:n tuomat tarkennukset kuntien ja viranomaisten osalta sekä uutena 6 §:ssä tarkoitetun elinkeinonharjoittajan tai muun pykälässä tarkoitetun tahon asianosaisuus. Esimerkiksi lakiesityksen 74 §:n 1 momentin mukaan kunta on asianosainen, kun on kysymys uuden tien rakentamisesta tai siirtämisestä ja täten kunnalle täytyy tiedottaa. Nykyisessä laissa vastaava asia kunnalle tiedottamisesta on säädetty erikseen 44 §:ssä.

Lakiesityksen 21 §:n perustelujen mukaan tien rakentamisen koskiessa tai saattaisi tulla koskemaan Natura 2000 verkostoon sisältyvää tai sen läheisyydessä olevaa aluetta, toimitusinsinöörin tulisi mainita asiasta ELY-keskusten sijaan maakuntauudistuksessa perustettavalle Valtion lupa- ja valvontavirastolle. (HE 147/2017 vp, 55–56.)

Tiedottamisessa on huomioitava lakiesityksen 82 §:n 3 momentin mukaisten muiden lakien vaikutukset toimitukseen, kuten onko toimituksella vaikutusta luontoon, vesistöihin, muinaismuistoihin, onko alueella metsälain 10 §:n mukaisia kohteita ja ympäristönsuojelulain mukaiset näkökohdat. (HE 147/2017 vp, 91,139.)

4.4 Yksitystiepäätös ja edellytykset

Nykyisessä laissa tieoikeuden perustamisen perusedellytyksistä säädellään hajanaisesti 7, 8 ja 9 §:ssä. Lakiesityksessä nykyisen lain mukaiset perustamisedellytykset on koottu selkeästi yhteen pykälään 4. Lakiesityksen 4 §:n 2 momentissa on nykyisen lain perusteisiin nähden lisätty uusi peruste tieoikeuden perustami-

sesta mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti. Lakiesityksessä tieoikeuden perustamisessa on tutkittava myös tien rakentamisen edellytykset. (Laki yksityisistä teistä 358/1962 1:9.1 §; Laki yksityisistä teistä 521/1975 1:7.1–2 §; Laki yksityisistä teistä 1079/2000 1:8.1 §; HE 147/2017 vp, 54, 111–112.)

Maantie- ja ratalaissa olevat näkemä- ja suoja-alueen käsitteet esitetään lakiesityksen 5 §:ssä otettavaksi käyttöön myös yksityistielaisissa. Näkemä- ja suoja-alueiden perustamisen edellytyksenä on liikenneturvallisuus sekä haitattomuus. Näkemäalueita tulisi perustettavaksi esimerkiksi liittyisiin. Tien suoja-alueen leveys voi olla enintään 12 metriä tien keskilinjasta. Näkemä- ja suoja-alueilta voidaan tieoikeuden nojalla poistaa liikenneturvallisuuden kannalta haitallista luonnontilaista kasvillisuutta. Rakennuksen tai rakennelman poistamiselle voidaan antaa erillinen lupa. Näkemä- ja suoja-alueille voidaan määrätä myös rakentamisrajotus. Rakentamiselle voi kunnan rakennusvalvontaviranomainen myöntää poikkeamisen maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaisesti. Mikäli yksityistietoimituksessa ei ole ratkaistu rakennuksen tai kasvillisuuden poistamisista, luvan voi lakiesityksen 18 §:n mukaan myöntää kunnan rakennusvalvontaviranomainen. (HE 147/2017 vp, 112, 117.)

Tieoikeuden perustamista muun kuin kiinteistön hyväksi on lakiesityksessä nykyiseen lakiin nähden laajennettu. Lakiesityksen 6 §:n 1 momentin mukaan tieoikeus voidaan perustaa ennestään olevaan tiehen elinkeinonharjoittajalle ja muulle taholle. Tieoikeus on mahdollista perustaa taholle tai toimijalle, jolle tieoikeus on tärkeä ja tien taso toiminnan liikenteeseen soveltuva. Toiminta voisi olla esimerkiksi tietä säännöllisesti käyttävän yhdistyksen toiminta. (HE 147/2017 vp, 45.)

Yksiköinnissä ja tiekunnan tien perustamisessa on huomioitava lakiesityksen 49 §:n 2 momentti, jonka mukaan rakentamatonta tietä ja ennestään olevaa tietä ei voida perustaa samaan tiekuntaan kuuluvaksi, jos kaksi kolmannesta ennestään olevan tien osakkaista sitä kokouksessa vastustaa. Nykyisessä laissa vastavassa asiassa riittää enemmistö päätös. (Laki yksityisistä teistä 1079/2000 7:69.2 §; HE 147/2017 vp, 127.)

Lakiesityksen 6 §:n 2 momentin mukaan tiekunnan hallinnoimalle tielle voidaan valtion, maakunnan tai kunnan hyväksi perustaa tieoikeus yleisen liikenteen tarkoituksenmukaista järjestämistä varten. Perustamisessa on käytettävä harkintaa, koska asia voidaan hoitaa myös avustusten kautta. Lakiesityksen 7 §:n nojalla valtio voidaan kuitenkin velvoittaa tieosakkaaksi vastoin tämän tahtoa. Velvoite ei koske kuntaa eikä maakuntaa. (HE 147/2017 vp, 112–113.)

Nykyisessä laissa yleisen edun loukkaus tulee huomioida tien rakentamisessa. Lakiesityksessä yleisen edun loukkaus tulee huomioida myös tieoikeuksia koskevissa asioissa.

Tieoikeuden perustamisessa ja tien rakentamisessa on huomioitava lakiesityksen 82 §:ssä tarkennettu muu yksityistietoimituksia koskeva lainsäädäntö. (HE 147/2017 vp, 28, 139.)

Lakiesitysluonnokseen pyydetyissä lausunnoissa Vantaan käräjäoikeus esitti kaikkien maa-alueiden yhteisessä lausunnossa, että lakiesityksessä tulisi harkita voidaanko tietyillä edellytyksillä, esimerkiksi erityisellä rajoituksella sallia tieoikeuden perustaminen myös yhteisen alueen hyväksi. Lakiesityksen mukaan nykyiseen lakiin ei tältä osin tule muutosta. (Vantaan käräjäoikeus 2017, 8–9.)

Nykyisen lain 12 §:n mukaan tienpitoa varten on kohtuuttomien kustannusten esittämisestä mahdollista perustaa maa-aineksen ottamista varten oikeus. Lakiesityksessä ei tätä oikeutta enää yksityistielakiin esitetä. KML:n 154 §:n 1 momentin kohdan 8 mukaan maa-aineisten ottamiseen voidaan perustaa sopimusperusteinen rasiteoikeus. (Laki yksityisistä teistä 358/1962 1:12 §; Kiinteistömuodostamislaki 554/1995 14:154.1 §; HE 147/2017 vp, 47.)

4.4.1 Rajoitettu tieoikeus

Tieoikeuden perustamisesta johtuvan haitan välttämiseksi tieoikeus voidaan perustaa rajoitettuna. Lakiesityksen 9 §:n 2 momentti vastaa nykyisen lain 11 §:ää erotuksella, että lakiesityksen mukaan rajoitus voi koskea tien käytön lisäksi myös tienpitoa. Rajoitusten laatua ei ole enää esimerkein esitetty, vaan se on jätetty avoimeksi. Tien käyttämistä rajoittavia määräyksiä voidaan antaa lakiesityksen

10 §:n 4 momentin mukaan jo perustettuun tieoikeuteen tilanteessa, jossa muutuneiden olosuhteiden aiheuttaman haitan poistamista tai vähentämistä ei ole tieoikeuden siirtämisellä mahdollista toteuttaa, mutta haitta saadaan rajoituksilla poistettua tai haittaa vähennettyä. (Laki yksityisistä teistä 358/1962 1:11 §; HE 147/2017 vp, 48, 113–114.)

4.4.2 Tieoikeuden siirtäminen ja uudelleen järjestely

Nykyisessä laissa tieoikeuksiin liittyviä siirtämisistä ja uudelleen järjestelyjä on käsitelty hajanaisesti 8 §:n 2 momentissa, 9 §:n 2 momentissa, 9 a §:n 1 momentissa, 10 §:n 1-3 momentissa ja 38 b §:ssä. Lakiesityksessä siirtämisistä ja uudelleen järjestelyistä on nykyiseen lakiin nähden asiat säädetty selkeämmin kahdessa pykälässä 10 ja 11. Molemmissa pykälissä on edellytyksiin kirjattu olosuhteiden muutos. (Laki yksityisistä teistä 358/1962 2:10.1 §, Laki yksityisistä teistä 555/1995 2:9.2 §, 9 a.1 §, 10.2–3 §, Laki yksityisistä teistä 1079/2000 2:8.2 §, 5:38 b.1–2 §; HE 147/2017 vp, 114.)

On huomioitavaa, että pykäliin 10 ja 11 on kirjattu edellytyksinä pelkkä olosuhteiden muutos ja yleisesti tämän lain mukaisen asian uudelleen tutkiminen edellyttää lakiesityksen 90 §:n mukaan olosuhteiden olennaista muutosta, kuten nykyisessä lain 103 §:ssä on vastaavasta asiasta säädelty. (Laki yksityisistä teistä 358/1962 14:103 §; HE 147/2017 vp, 142.)

4.5 Tieoikeuden lakkauttaminen

Lakiesityksen 12 §:n 4 momentin mukaan tieoikeuden lakkauttaminen voidaan tehdä myös ehdollisena silloin, kun tieosakas on hakenut kulkuyhteyden järjestämisestä toisen ennestään olevan tien kautta eikä lakkauttamispäätöstä tehdessä ole tieoikeutta vielä myönnetty. (HE 147/2017 vp, 115.)

4.6 Alueellinen yksityistietoimitus

Alueellista yksityistietoimitusta on käsitelty lakiesityksen 76, 79 ja 80 §:ssä. Alueellisessa yksityistietoimituksessa on toimituksen alussa tehtävä erillinen päätös, jossa alue rajataan riittävällä tarkkuudella. Kun aikaisemmin perustettu rasite tai

tieoikeus vahvistetaan entiseen paikkaansa perustamisen edellytyksiä tutkimatta, mahdollisessa myöhemmin tapahtuvassa tieoikeuden siirtämistä koskevassa toimituksessa olosuhteiden muutos näkökohta tarkastellaan siirrettävää tieoikeutta vastaavan alkuperäisen perustamisajankohdan mukaan. (HE 147/2017 vp, 137–138.)

Lakiesityksen 80 §:n 2 momentin mukaan alueellisesta yksityistietoimituksesta voidaan tehdä merkinnät kiinteistörekisteriin vaikka toimituksesta on muutoksenhaku vireillä. Merkinnät voidaan tehdä niiden kiinteistöjen osalta, joita muutoksenhaku ei koske. Muutoksenhaun kohteenakin olevien kiinteistöjen osalta voidaan merkinnät tehdä, jos muutoksenhaulla ei ole vaikutusta tieoikeuden vahvistamiseen taikka tehtäviin merkintöihin. Näissä tapauksissa on kiinteistörekisterin pitäjän pyydettävä maa- ja metsätalouden ministeriöltä lupa rekisteröintiin. Maa- ja metsätalouden puheenjohtaja tekee asiasta päätöksen. (HE 147/2017 vp, 139.)

4.7 Tien rakentaminen

Nykyisessä laissa tien rakentamisesta on säädetty siten, että tie on tehtävä mahdollisimman edullisesti. Lakiesityksessä asiasta on säädetty lakiesityksen 19 §:ssä. Pykälään 19 on kirjattu, että tarkoituksen saavuttamiseksi tie on rakennettava edullisesti, mahdollisimman -sanaa ei enää lakiesityksessä ole. Lakiesityksen mukaan rakentamisen edullisuus ei myöskään ole ainoa peruste, vaan olosuhteet tulee huomioida laajemmin, esimerkiksi tien kunnossapitokustannusten huomioiminen. (HE 147/2017 vp, 54, 117.)

Yksitystielakiuudistus voi lisätä metsäautoteiden rakentamista, koska maakunnat eivät olisi enää sidottuja avustamaan vain pysyvää asutusta käsittäviä teitä. Biotalous voi myös kasvattaa puun kysyntää ja lisätä metsäautoteiden rakentamistarvetta. Teiden rakentamisella voi olla vaikutusta luonnon monimuotoisuudelle. Lakiesityksen 74 §:ssä on selkeytetty viranomaisten oikeudesta osallistua asianosaisena yksityistietoimitukseen. Tieoikeuden perustamisessa ja tien rakentamisessa on lakiesityksen 82 §:n mukaan noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa, vesilaissa, muinaismuistolaisissa, metsälain 10 §:ssä ja ympäristönsuojelulaissa on säädetty. Toimitusinsinöörien tulee harkita, milloin tien rakentami-

sesta voi aiheutua luonnon turmeltumisen vaaraa, esimerkiksi vaarantuuko kalankulku pienessä purossa siltarummun rakentamisen tai perusparantaminen johdosta. (HE 147/2017 vp, 28, 86, 139.)

Natura -alueilla ja niiden läheisyydessä olevia alueita koskevissa kohteissa yhteistyöviranomaisen tulisi olemaan maakuntauudistuksessa suunniteltu Valtion lupa- ja valvontavirasto. (HE 147/2017 vp, 55.)

Lakiesityksen 22 §:ssä tien rakentamisen esteenä olevan erillisen ei asuinkäytössä olevan rakennuksen siirtämiselle on nykyiseen lakiin nähden tehty lakiesitykseen mahdollisuus määrätä rakennus myös lunastettavaksi, mikäli rakennuksen omistaja sitä vaatii. (HE 147/2017 vp, 118.)

Nykyisen lain 89 §:ää vastaa lakiesityksen 23 §, joka on esityksessä otsikoitu sanalla Teettämisuhka. Lakiesityksen mukaan kunnan tielautakunnan ja uskotun miehen määräämisen korvaa Valtion lupa- ja valvontavirasto, joka voi tieosakkaan, tiekunnan tai sellaisen kiinteistön omistajan, jonka kiinteistöä oikeus koskee, hakemuksesta tehostaa tienpitoa koskevasta toimenpiteestä annettua päätöstä teettämisuhalla, silloin kun velvollinen ei ole ryhtynyt päätöksen mukaisiin toimenpiteisiin yksityistietoimituksessa annetussa määräajassa. Valtion lupa- ja valvontavirasto ei laita täytäntöön teettämisuhkaa, vaan antaa oikeuden hakijan tai muun yksityisen tekemään tai teettämään päätöksen mukaiset toimenpiteet niihin velvoitetun kustannuksella. Teettämisuhkaan sovelletaan muutoin uhkasakkolain 1113/1990 säädöksiä. (HE 147/2017 vp, 57.)

4.8 Tienpitovelvollisuus, tienpito ja tien käyttäminen

4.8.1 Tienpitovelvollisuus

Nykyisessä laissa tienpitovelvollisuudesta on säädetty 22 §:ssä eikä tienpitovelvollisuuden sen perusratkaisuun ehdoteta muutosta. Lakiehdotuksessa tienpitovelvollisuus on nyt kytketty selkeästi tieoikeuteen ja nykyisen lain 22 §:n sisältöä on säädelty lakiehdotuksen 6 ja 7 §:ssä. Lakiehdotuksen 34 §:ssä todetaan tienpitovelvollisuudesta vain, että tieoikeuden saanut on velvollinen tieosakkaana osallistumaan tienpitoon. (HE 147/2017 vp, 65, 122.)

4.8.2 Tienpidon yksiköinti

Lakiesityksessä tienpidon yksiköinnistä on lyhyesti 35 §:ssä. Yksiköinnin perusteena on edelleen tien käytöstä saatava hyöty, jossa huomioidaan tieosakkaan tienkäytön määrä ja laatu tiekunnan tien tai tiestön koko pituuksilla sekä elinkeinon harjoittamisesta saatu hyöty. Tien vaikutuspiirissä olevan alueen suuruuden vaikutusta hyötyyn ei ole kirjattu lakiin, koska vaikutuspiirissä olevan alueen suuruus tulee huomioiduksi arvioitaessa tien käytön laatua. Laatu ja tien käytön koko pituus ovat nykyiseen lakiin nähden uusia perusteita. Laadun osalta esimerkiksi kunnossapitoyksiköintiin vaikuttavia seikkoja arvioitaessa, tulee huomioida kevyen liikenteen väylien vaatima korkeampi kunnossapidon taso. (HE 147/2017 vp, 65, 122.)

Tien käytössä tapahtuneista tai tapahtuvista muutoksista ja kiinteistöjen luovutuksista tulee ilmoittaa tiekunnalle tai jos tiekuntaa ei ole, niin tieosakkaille. Lakiesityksen 35 §:n 4 momentti. (HE 147/2017 vp, 123.)

Nykyisen lain 32 §:ssä on säädetty tienpidosta tiejaon perusteella. Lakiesityksessä ei ole tienjakoa koskevaa säädöstä, jolloin tienpitoa ei voida enää suorittaa tienjaon perusteella. Siirtymäsäännöksen 98 §:n 4 momentin mukaan tiekunnilla, joilla on voimassa tienjako –perusteinen tienpito, on tienpito järjestettävä uuden lain mukaisesti 31.12.2020 mennessä. (Laki yksityisistä teistä 358/1962 3:32 §; HE 147/2017 vp, 144.)

4.8.3 Tien osilla erilliset yksiköt

Lakiesityksen 35 §:n 2 momentin mukaan tiekunnan teiden tienpito voidaan päättää tien eri osilla eri tasoissa ja vahvistaa teille erilliset yksiköt. Erilliset yksiköt voivat olla tarpeen, kun tiekuntaan kuuluu kevyen liikenteen väyliä, jolloin tieosakkaaksi tulee yhteiskunnallisia toimijoita mukaan. Tie kuntien yhdistämisissä tiekunnan teiden tasoilla ei olisi enää merkitystä. Lakiesityksen perusteluista on tulkittavissa, että esimerkiksi lumettomana aikana käytettävälle tien osalle voidaan määrätä erilliset yksiköt. (HE 147/2017 vp, 65–66, 122.)

Hallituksen esityksen yleisperusteluissa sivulla 14 todetaan ”*mikäli laissa mahdollistetaan eri tieyksiköt yksityistien eri osilla, myös päätöksenteko tiekunnan kokouksessa tulee pohtia*” (HE 147/2017 vp, 14). Vantaan käräjäoikeuden lakiesitysluonnokseen antamassaan lausunnossa todetaan, että äänestämisen kannalta tulee ongelmaksi osakkaiden osuuden suuruuden määrittäminen, jos tiekunta käsittää useita teitä ja tällöin laissa tulisi säännellä peruste, jolla tieyksiköt saadaan yhdenvertaisiksi. Lakiesityksessä tiekunnan teille on mahdollista vahvistaa erilliset yksiköt, mutta lakiesityksestä ei selviä, miten tieyksiköt saadaan yhdenvertaisiksi. Äänioikeus tiekunnan kokouksessa perustuu edelleen tieyksiköihin. (Vantaan käräjäoikeus 2017, 10; HE 147/2017 vp, 14, 122, 131.)

4.8.4 Talvikunnossapito

Nykyinen laki ei tunne käsitettä talvikunnossapito. Vantaan käräjäoikeus totesi lakiehdotusluonnokseen antamassaan lausunnossa (kaikkien maa- ja metsäoikeuksien yhteinen lausunto), että käytännössä useassa tiekunnassa on menetelty siten, että talvikunnossapidon kustannukset on eritelty tien muista kunnossapitokustannuksista. Nykyinen menettelytapa, jossa kunnossapitokustannukset käsittävät myös talvikunnossapidon on aiheuttanut tietyillä teillä epäoikeudenmukaisen kustannustenjaon tien kesä- ja talvikäyttäjien kesken. Vantaan käräjäoikeus totesi lausunnossaan, että talvikunnossapitoasiaa tulee lakiesityksessä pohtia tarkemmin. (Vantaan käräjäoikeus 2017, 9.)

Lakiesityksessä ei esitetä erillisiä kesä- ja talvikunnossapitoyksiköitä. Lakiesityksen 24 §:n 2 momentissa on talvikunnossapidosta säädetty siten, että talvikunnossapito voidaan jättää tekemättä siltä osin, kun tie tai sen osa ei ole kenellekään välttämätön talvella. Asiaa voi soveltaa esimerkiksi tiehen, jonka viimeisen asutun kiinteistön jälkeen tiellä ei ole talvikäyttötarvetta. Saman pykälän 1 momentin mukaan kunnossapidosta ei saa aiheutua kenellekään kohtuuttomia kustannuksia. Nykyisen lain 6 §:ssä on tien kunnossapitoa tarkoittavassa säädöksessä kirjattu, että kunnossapitoon kuuluu tien aukipitäminen talvella, lakiesityksessä tien kunnossapito on määritelty 3 §:n 1 momentin kohdassa 12, jossa ei enää ole mainintaa tien aukipitämisestä talvella. (Laki yksityisistä teistä 358/1962 1:6 §; HE 147/2017 vp, 58, 111, 118–119.)

4.8.5 Kadunpitoon liittyvä tiedonantovelvollisuus

Kunnan kadunpitovelvollisuudesta on säädetty lakiesityksen 13 §:ssä. Lakiesityksen 13 §:n 2 momentin mukaan kunnan on annettava tiekunnan tai tieosakkaan pyytäessä tietoa kadunpitovelvollisuuteen vaikuttavista maankäytön toteuttamistilanteista. Kunnan kadunpitovelvollisuutta koskevan kysymyksen voi tiekunta tai tieosakas saattaa Valtion lupa- ja valvontaviraston käsiteltäväksi. Valtion lupa- ja valvontavirasto voi velvoittaa kunnan täyttämään kadunpitovelvollisuuden uhkasakon uhalla. (HE 147/2017 vp, 115.)

4.8.6 Tiemaksu

Tiekunnan hallinnon hoitamisesta aiheutuvista välittömistä kuluista voidaan määrätä tiemaksuun perusmaksu, jonka suuruus on pystyttävä myös todentamaan. Voimassa olevassa laissa todentamista ei ole kirjattu lakiin. Lakiesityksen perusteluissa on lueteltu, mitä hallintoasioita esimerkiksi voidaan katsoa kuuluvaksi perusmaksuun: Kokouksiin liittyvät kulut, hallinnon hoitamisen työkustannukset, toiminnan- tai tilintarkastajan, puheenjohtajan, hoitokunnan jäsenen tai tieisännöitsijän palkkiot hallintotyön osalta. (HE 147/2017 vp, 66–67, 123.)

Lakiesityksen 41 §:n mukaan tiekunnan kokouksessa tiekunnan päätöksellä voidaan tehdä muutoksia ja teknisluonteisia oikaisuja maksuunpanoluetteloon ja muuttaa perittävien maksujen kokonaismäärää. Muutokset voidaan vahvistaa jo samassa tiekunnan kokouksessa eikä osakkaiden tarvitse odottaa maksujen vahvistumista ja käyttöönottoa seuraavaan kokoukseen. Mikäli vahvistamisesta ei saada aikaan päätöstä, siirtyy asia seuraavaan kokoukseen. Lakiesityksen 91 §:n perusteella tiemaksut voidaan laittaa maksuun, vaikka päätöksestä olisi valittu. Lakiesityksen perusteluissa on 41 §:n kohdalla kirjattuna lause ”*Vastoin tämänhetkistä oikeustilaa*” (HE 147/2017 vp, 69), josta voidaan päätellä, että käytännössä on jo menetelty lakiesityksen mukaisella tavalla. (HE 147/2017 vp, 69–70.)

4.8.7 Käyttömaksu

Lakiesityksen 58 §:n mukaan tiekunnan kokouksessa päätetään käyttömaksun osalta vain käyttömaksun perusteiden vahvistaminen ja maksujen määrääminen

päätettyjen maksuperusteiden mukaan jäisi 56 §:n mukaisesti toimitsijamiehelle tai hoitokunnalle. (HE 147/2017 vp, 129–130.)

Käyttömaksuun voidaan yksityistietoimituksessa tai tiekunnan kokouksen päätöksellä sisällyttää 38 §:n mukaan myös perusmaksu. Perusmaksu on kaikilla tienkäyttäjillä saman suuruinen ja se on pystyttävä todentamaan. (HE 147/2017 vp, 123.)

Yksityistiehen kuuluvan lautan tai muun erityiskohteen, kuten vuosittain purettavan sillan tai jäätien pitoa varten voidaan tiemaksujen sijaan kerätä käyttömaksuja kohteen käytön mukaan. (HE 147/2017 vp, 68.)

Tieosakas, joka tilapäisesti käyttää tietä vahvistettujen tieyksiköiden perusteista poiketen, voidaan tästä tilapäisestä käytöstä määrätä 39 §:n mukaan arvioitua tien käyttöä vastaava käyttömaksu takautuvasti enintään kolmen vuoden ajalta. Nykyisessä laissa aika on yksi vuosi. (HE 147/2017 vp, 124.)

Korvauksia tien rakentamisen kustannuksista voidaan lakiesityksen 40 §:n mukaan periä myös käyttömaksun maksajilta ja niiltä, joilla on 32 §:n mukainen väliaikainen kulkuoikeus. (HE 147/2017 vp, 124.)

4.8.8 Tienkäyttö ja tien sulkeminen

Lain yhtenä tavoitteena on saada ulkopuoliset tienkäyttäjät osallistumaan myös tienpitokustannuksiin. Ulkopuolisten tienkäyttäjien osalta ei nykyiseen lakiin nähdä tule oikeudellisia muutoksia. Muiden kuin tieosakkaiden tienkäyttämistä on säädetty lakiesityksen 28 §:ssä, jonka mukaan tien käyttäminen on luvanvaraista ja käyttämisestä voidaan periä käyttömaksu. Tiekunnan tai tieosakkaiden eväessä tienkäyttöön anotun luvan, asialle voidaan hakea ratkaisua yksityistietoimituksessa. Lakiesitykseen on kirjattu, että jokamiehen oikeuden nojalla tapahtuvaan tai viranomaistehtävien vaatimaan tienkäyttöön ei tarvita tienkäyttämiseen lupaa. Lakiesityksen pykälän 28 perusteluissa sivuilla 59–61 on selostettu laajasti eri esimerkeillä, minkä katsotaan olevan luvanvaraista säännöllistä tai tilapäistä tienkäyttöä ja minkälaiseen tienkäyttöön lupaa ei tarvittaisi. (HE 147/2017 vp, 19, 59–61, 119–120.)

Vaikka em. lain perusteluissa on paljon erilaisia esimerkkejä, niin varsinaisissa lakiteksteissä ei oteta yksityiskohtaisesti kantaa siihen, minkälaiseen tien käyttämiseen ei tiekunnan tai tieoikeudenhaltijoiden lupaa tarvita. Yleinen epäselvyys vallitsee muun muassa marjanpaimintaan liittyvästä tienkäytöstä.

Tien käytön kieltäminen ja rajoittaminen sekä sulkeminen on lakiesityksessä kirjattu pykälään 29. Lakiesityksessä säädös on nykyiseen lakiin nähden selkeämpi ja kirjattu yhteen pykälään. Tienkäyttö voidaan kieltää tai käyttöä rajoittaa tiekunnan tai, jos tiekuntaa ei ole, tieosakkaiden päätöksellä. Asia on ilmaistava tien varteen asetetulla liikennemerkillä tai muulla asianmukaisella liikenteenohjauslaitteella, esimerkiksi puomilla. Tieosakkaiden tienkäyttöä ei saa estää. Toimitsijamiehellä ja hoitokunnalla on oikeus antaa rajoitetulla tiellä lupa käyttää tilapäisesti tietä. Kiinteistön omistajalla ei ole oikeutta laittaa puomia ilman tiekunnan tai, jos tiekuntaa ei ole, tieosakkaiden suostumusta. Jos suostumusta ei saada, on kiinteistönomistajalla oikeus hakea yksityistietoimitusta asian ratkaisemiseksi. Tienkäytön rajoittamisessa ja sulkemisessa on huomioitava lakiesityksen 85 §:ssä säädettyjen tien rakentamiseen ja kunnossapitoon myönnettyjen avustusten vaikutus, kuten asiasta on säädetty nykyisenkin lain 96 §:ssä. Muutoksina 96 §:ään nähden, lakiesityksen 85 §:ssä avustuksia voi myöntää valtion ja kunnan lisäksi maakunta ja jos muiden kuin tieosakkaiden tienkäyttö halutaan avustuksista huolimatta kieltää tai rajoittaa, päätöksen kiellosta tekee edelleen kunta, mutta lisäksi päätökseen tarvitaan lakiesityksen 85 §:n 2 momentin mukaan maakunnan lausunto. Maakunta voi lakiesityksen 88 §:n mukaan hakea hallinto-oikeudelta muutosta lakiesityksen 85 §:n 2 momentin mukaiseen kunnan suostumusta koskevaan päätökseen. (Laki yksityisistä teistä 185/2003 13:96.1 §; HE 147/2017 vp, 61–62, 140–141.)

4.8.9 Alueen käyttäminen tilapäisesti tienä

Alueen käyttämisestä tilapäisesti tienä tai kuljetusreittinä on nykyisessä laissa säädetty 81 §:ssä. Lakiesityksessä vastaava asia on säädetty 31 §:ssä. Ennen tällä olevan tienkäytön estyminen tilapäisten olosuhteiden kuten tulvan, sortuman, maanvieremän, kaivuutöiden tai muun sellaisen syyn takia voidaan antaa oikeus tilapäiseen kulkutiehen. Lähtökohtaisesti oikeus tilapäiseen käyttämiseen

perustuu osapuolten sopimiseen, jos sopimukseen ei päästä, asia voidaan ratkaista yksityistietoimituksessa. Tilapäinen kulkuvaatimus ei lakiesityksen 31 §:n 2 momentin mukaan edellytä aina tilapäisiä olosuhteita, vaan oikeutta tilapäiseen kuljetukseen voidaan pyytää myös tilanteessa, kun välttämätöntä kuljetusta ei voida järjestää ennestään olevan tien kautta. Lakiesityksessä puutavaran tai muun tietynlaisen tavaran kuljetus on korvattu yleisesti sanoilla välttämätön kuljetus. Uutena asiana on lakiesityksen 31 §:n 3 momentin mukainen kiinteistöjen liikenteen tilapäisen kulkutien käyttäminen ilman lupaa silloin, kun tarve on välttämätön, yllättävä ja äkillinen. (HE 147/2017 vp, 121.)

4.9 Yhdyskuntateknisten laitteiden sijoittaminen

Nykyiseen lakiin nähden tiealuetta koskevana uutena asiana on yhdyskuntateknisten laitteiden sijoittamisesta tiealueelle koskeva lakiesityksen 30 §:n mukainen säännös. Pykälässä säädetään kiinteistöä tai yhdyskuntaa palvelevan maahan sijoitettavan johdon ja sellaiseen liittyvän vähäisen laitteen sijoittamisesta yksityistien tiealueelle. Kyseisten yhdyskuntateknisten johtojen ja laitteiden sijoittamisesta tiealueelle sovitaan tiekunnan tai jos tiekuntaa ei ole niin tieoikeuden haltijoiden kanssa. On huomattavaa, että kiinteistön omistajan suostumusta ei tarvita. Säännös ei koske aiemmin asennettuja ilma- tai maajohtoja. Tiealueen on oltava tiekäytössä. Mikäli tie on sijainniltaan tai leveydeltään tehty eri paikkaan kuin tieoikeuden perustamisasiakirjat osoittavat, niin tiealueena pidetään tien todellista sijaintia, ellei tieoikeudesta ilmene erimielisyyttä. Yhdyskuntateknisten laitteiden sijoittaja ja maanomistaja voivat keskenään sopia sijoittamisesta muuallekin kuin tiealueelle, eikä tiekunnalla ja tieosakkailta ole asiassa toimivaltaa. Tiekunnan puolesta luvan antaa toimitsija tai hoitokunta. Ennen luvan myöntämistä, asiasta tulee ilmoittaa tieosakkaille samalla tavalla kuin tiekunnan kokouksesta ilmoitetaan. Tieosakkaan on 21 päivän kuluessa ilmoitettava toimitsijamiehelle tai hoitokunnalle, mikäli vastustaa yhdyskuntateknisten laitteiden sijoittamista, jolloin tiekunnan on päätettävä asiasta tiekunnan kokouksessa. Johdon sijoittajalla on edelleen mahdollisuus hakea kunnan rakennusvalvontaviranomaiselta Maankäyttö- ja rakennuslain 161 ja 162 §:n sekä tietoyhteiskuntakaaren (917/2014) 28 luvun säädösten mukaista johtojen sijoitusoikeutta. (HE 147/2017 vp, 62, 120.)

4.10 Tiekunta ja yksityistien hallinto

Nykyisen lain 7. luku sisältää säädökset tiekuntaa ja sen toimielintä koskevia asioita. Kun yksityistietoimituksissa on perustettu tiekuntia, kokouksen yhteydessä on pidetty tiekunnan perustava kokous, jossa on päätetty tiekunnan hallintotapa ja valittu toimihenkilöt. Toimituskokouksissa tiekunnan toimintaa on selostettu asianosaisille yleensä vain pääpiirteittäin. Tiekuunnissa ilmenevät ongelmat, erimielisyydet ja epätietoisuudet on usein käsitelty kunnan tieasioita hoitavan henkilöstön ja kunnan tielautakunnan kanssa. Yksityistietoimitusten toimitusinsinööreillä ei ole toimitusten suorittamista varten tarvinnut käytännössä perehtyä tarkasti tiekuntien toimintaan, asioihin on jouduttu perehtymään silloin kun asiakkaat ovat ongelmissaan kääntyneet Maanmittauslaitoksen puoleen.

Lakiesityksen 5. luku käsittelee kokonaan yksityistien hallintoa ja vastaa sisällöltään nykyisen lain 7 lukua. Tielautakuntien lakkauttamisen johdosta tulee Maanmittauslaitoksen rooli toimitusten suorittamisen ja rekisteröinnin ohella myös asiakaspalveluun kuuluvan neuvonnan osalta lisääntymään. Toimitusinsinöörien tulee perehtyä yksityiskohtaisesti tiekuntien toimintaan ja tehtäviin.

Yksityistien hallintoa koskevan ensimmäisen pykälän 49 mukaan tieosakkaat voivat valtuuttaa muun toimijan huolehtimaan tienpidosta. Lakiesityksen 68 §:ssä on säädetty ulkopuolisen toimijan valtuuttamisesta. Valtuutus tehdään sopimuksella korkeintaan neljäksi vuodeksi kerrallaan. Lakiesityksen perustelujen mukaan ulkopuolisena toimijana voisi olla esimerkiksi osakkaiden muodostama tai tienpidon palveluja tarjoava osakeyhtiö tai infrastruktuurijärjestelmiin liittyviä palveluja tarjoava osuuskunta tai osakeyhtiö. Ulkopuolisen toimijan käyttäminen ja sopimuksen jatkaminen edellyttää tiekunnan kokouksen yksimielisen päätöksen. Valtioneuvosto voi asetuksilla antaa tarkempia säännöksiä tienpidon valtuuttamisesta ulkopuoliselle taholle. (HE 147/2017 vp, 72, 82, 134.)

Lakiesityksen 49 §:n mukaan tiekunta voidaan perustaa myös ilman yksityistietoimitusta tiekunnan perustavassa kokouksessa edellytyksellä, että kokouksesta on tiedotettu kaikille asianosaisille. Lain perusteluissa todetaan, että käytännössä ilman yksityistietoimitusta tiekunta voitaisiin perustaa vain sellaiselle tielle, jonka

tienpito on hoidettu järjestäytymättömänä. Tiekunnan perustamista koskevat tiedot ilmoitetaan Maanmittauslaitokselle tiekunnan perustamisesta kiinteistötietojärjestelmään tehtävää merkintää varten. Tie kunta syntyy kiinteistötietojärjestelmään tehdyn merkinnän jälkeen. Tie kunta voidaan perustaa myös kiinteistörekisterinpitäjän päätöksellä tapauksessa, jossa tiekunnan perustamista on haettu yksityistietoimituksena ja toimitusinsinööri katsoo, että perustaminen ei vaadi toimituskäsittelyä. (HE 147/2017 vp, 72, 127.)

Lakiesityksen 51 §:n mukaan tiekunnalla voi olla säännöt. Sääntöjen voimaantulo edellyttää ilmoitusta Maanmittauslaitokselle kiinteistötietojärjestelmään tehtävää merkintää varten. Tiekunnan perustamiskokouksessa on 49 §:n mukaan tehtävä päätös tiekunnan sääntöjen käyttöönottamisesta, vaikka käyttöönottamisesta voidaan päättää myöhemminkin. Sääntöjen käyttöönottamisessa ja hyväksymisessä riittää enemmistöpäätös. Säännöissä on mahdollista poiketa yksityistielain säännöksistä, jos se on erikseen sallittu, tällöin tiekunnan on hyväksyttävä säännöt yksimielisesti. (HE 147/2017 vp, 127–128.)

Lakiesityksen 50 §:n mukaan tiekunnan on ilmoitettava tiekunnan tietä koskevat tiedot tietojärjestelmiin ja huolehdittava, että tiedot ovat ajantasalla. Maanmittauslaitokselle on ilmoitettava 89 §:n mukaiset tiekunnan tiedot, joissa uutena asiana on tiekuntien sääntöjen ilmoittaminen sekä tien tai tienosan liittäminen tiekunnan tiehen sekä lakkauttamiset, yhdistämiset ja jakamiset. Uutena asiana on laissa määrätty velvollisuus tietä koskevien rajoitusten vieminen kansalliseen tie- ja katuverkon tietojärjestelmään (Digiroad). Tietä koskevia rajoituksia ovat 29 §:n 1 momentin mukainen tien käytön kieltäminen tai rajoittaminen (puomi) sekä 56 §:n 3 momentin kohdan 9 mukainen sillan, lautan tai muun tienosan painorajoitus. Myös osakkailla, jotka eivät muodosta tiekuntaa, on velvollisuus saattaa ja varmistaa vastaavat tiedot Digiroadiin. Nykyisen lain aikana tiekunnat eivät ole säännöllisesti ilmoittaneet tiekunnan hallinnossa tapahtuneista muutoksista Maanmittauslaitokselle, jonka johdosta ilmoitusvelvollisuudet on nyt kirjattu selkeästi lakiin ja muutoinkin lain avulla on pyritty korostamaan tietojen ajantasaisuutta. (HE 147/2017 vp, 73, 127; Liikennevirasto 2018.)

Lakiesityksen 63 §:ssä säädetään tiekuntien yhdistämisistä, jakamisista, lakkauttamisista sekä tien tai tienosan liittämisestä tiekuntien omilla päätöksellä ilman

yksityistietoimitusta. Tiekuntien yhdistymisestä on laadittava ja hyväksyttävä muutoksesta aiheutuva yksiköinti ja päättää toimitsijamiehistä tai hoitokunnan jäsenistä. Asiat voidaan käsitellä myös kiinteistörekisterinpitäjän päätöksellä, mikäli asian käsittelemistä yksityistietoimituksessa ei katsota tarpeelliseksi. Muutokset tulevat voimaan, kun tarpeelliset tiedot on toimitettu kiinteistörekisterin pitäjälle ja siitä on tehty merkitä kiinteistötietojärjestelmään. (HE 147/2017 vp, 79–80, 132.)

Tiekuntien yhdistämisistä, jakamisista, lakkauttamisista sekä tien tai tienosan liittämistä yksityistietoimituksessa on säädetty lakiesityksen 72 §:n 2 momentissa. Toimenpiteiden edellytyksenä on tarpeellisuus ja teiden liittyminen toisiinsa. Tiekuntien kielteisellä kannalla ei asialle ole enää nykyisen lain 69 §:n 2 momentin mukaista ehdotonta estettä. (HE 147/2017 vp, 85, 136.)

Toimitsijamiehen ja hoitokunnan valintaa ja järjestäytymistä sekä esteellisyyttä on käsitelty lakiesityksen 53, 54 ja 55 §:ssä. Ellei tiekunnan säännöissä toisin määrätä, hoitokuntaan on valittava 2–5 varsinaista jäsentä. Jos varsinaisia jäseniä on kaksi, on valittava vähintään yksi varajäsen. Tiekuunta valitsee toimitsijamiehen tai hoitokunnan jäsenet ja voi myös valita hoitokunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Ellei tiekuunta ole valinnut puheenjohtajia, niin hoitokunnan jäsenet valitsevat ne nykyisen lain mukaisesti keskuudestaan. Hoitokunta on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja puolet hoitokunnan jäsenistä ovat paikalla. Toimitsijamies tai hoitokunnan jäsenet ovat esteellisiä asioissa, joissa yksityinen etu voi olla ristiriidassa tiekunnan edun kanssa. Esteellisyys on huomioitava kyseisten asioiden käsittelyssä ja päätöksenteossa. Lakiesityksen perustelujen mukaan esteellisyys ei koskisi rahalliselta arvoltaan vähäisiä sopimuksia, esimerkiksi tien aurausta tai muuta päivittäiseen hoitoon liittyviä asioita, joten toimitsijamies tai hoitokunnan jäsenet voivat myös toimia tien ylläpitoon liittyvien palvelujen tuottajina. Lakiesityksessä ei ole mainintaa toimitsijamiehen varajäsenen valitsemisesta, tosin 56 §:n 2 momentin mukaan toimitsijamiehellä voi olla varajäsen ja säännöissä voidaan sopia varajäsenen valitsemisesta. (HE 147/2017 vp, 75, 128–129.)

Lakiesityksen 56 §:ssä on lueteltu toimitsijamiehen ja hoitokunnan tehtävät. Tiekuunnan nimen kirjoittaa toimitsijamies tai hoitokunnan puheenjohtaja tai kaksi hoi-

tokunnan jäsentä. Nimenkirjoittamisesta voidaan päättää myös tiekunnan säännöissä. Tuomioistuimessa tiekuntaa voi edustaa toimitsijamies tai hoitokunnan jäsen taikka näiden varajäsen. Toimitsijamiehen ja hoitokunnan tehtäviin kuuluu käyttömaksujen perusteiden esittäminen tiekunnan kokouksessa vahvistettavaksi sekä käyttömaksujen määrääminen tiekunnan kokouksessa päättämien perusteiden pohjalta. Varsinaisia tien käyttäjille osoitettuja maksumääräyksiä ei käsitellä tiekunnan kokouksessa. Uutena tehtävä on myös jo aiemmin kirjattu lakiesityksen 50 §:ssä mainittujen tiekunnan tietojen ilmoittaminen Digiroad tietojärjestelmään sekä laatia tarvittaessa kokoukselle esitys tiekunnan säännöistä tai niiden muuttamisesta. (HE 147/2017 vp, 127, 129–130; Liikennevirasto 2018.)

Tiekunnan kokouksesta on säädetty lakiesityksen 58 §:ssä. Tiekunnan kokouksessa voidaan päättää tai säännöissä määrätä kokouksen pitotapaan liittyvistä käytännöistä. Kokouksen pitämisessä voidaan hyödyntää sähköistä toimintaympäristöä, kuten puhelinta, sähköpostia, etäyhteyksiä tai muita tietoliikenteen antamia mahdollisuuksia. Kokousta ei voida pitää pelkästään etäyhteyksillä, jos kaikilla osakkailla ei ole mahdollisuutta käyttää erilaisia tietoliikenteen välineitä. (HE 147/2017 vp, 77, 130.)

Lakiesityksen 59 §:ssä on säädetty päätöksenteosta tiekunnan kokouksessa. Äänioikeus perustuu edelleen tieyksiköihin ja ratkaistaan enemmistöpäätöksellä, poikkeuksena 68 §:n mukainen ulkopuolisen toimijan valtuuttaminen, joka vaatii tiekunnan kokouksen yksimielisen päätöksen. Mikäli tiekunta laatii sääntöihin kohtia, jotka poikkeavat tämän lain säännöksistä, on säännöt lakiesityksen 51 §:n 2 momentin mukaan hyväksyttävä myös yksimielisesti. (HE 147/2017 vp, 128, 131, 134.)

Lakiesityksen 60 §:n mukaan tiekunnan kokouksen ajankohdasta voidaan päättää tiekunnan kokouksessa tai säännöissä. Tiekunnan vuosikokousta vastaava kokous on kuitenkin pidettävä vähintään joka neljäs vuosi. Vuosikokoukselle ei ole määrätty nykyisen lain mukaista tiettyä kalenterikuukautta (kesäkuu), johon mennessä kokous olisi pidettävä. Tiekunnan on myös kutsuttava kokous koolle, jos vähintään 1/4 osakkaista sitä vaativat. Mikäli tiekunnan kokouksen koollekutsuminen laiminlyödään, niin 61 §:n 4 momentin mukaan kokouksen pitämistä voi

vaatia hakemalla yksityistietoimitusta tai tieosakas voi pyytää Valtion lupa- ja valvontavirastolta lupaa kutsua tieosakkaat tiekunnan kokoukseen. Ennen tiekunnan kokousta tulee 61 §:n 3 momentin mukaan tieosakkailla olla mahdollisuus tutustua hoitokunnan niihin pöytäkirjoihin, jotka on laadittu edellisen vuosikokouksen jälkeen. (HE 147/2017 vp, 131.)

Tiekuntien kokouksien koollekutsumiseen on lakiesityksen 61 §:ään kirjattu tiekuntien toimintaa helpottava säännös sähköisestä tiedottamisesta. Kokouskutsu voidaan ilmoittaa myös sähköisesti niille, jotka ovat toimittaneet tiekunnalle sähköpostiosoitteen tiedottamista varten. (HE 147/2017 vp, 131.)

Nykyisen lain 71 §:ssä on säädetty järjestäytymättömässä tiekunnassa ilmenevien tienpitoon liittyvien erimielisyyksien ratkaisemisesta kunnan tielautakunnassa. Vastaavasta asiasta on säädetty lakiesityksen 69 §:ssä, jonka mukaan erimielisyydet ratkaistaan tielautakuntien lakkauttamisien johdosta yksityistietoimituksessa. Erimielisyyden ratkaisuvaatimukselle asetettu kolmen vuoden määräaika säilyy ennallaan. (Laki yksityisistä teistä 358/1962 8:71 §; HE 147/2017 vp, 134.)

4.11 Avustukset

Vaikka yksityistietoimituksissa ei päätetä avustusasioista, avustuskriteereillä voi olla vaikutusta toimituksessa tehtäviin päätöksiin. Tielautakuntien lakkauttamisen myötä toimitusinsinööreille suuntautuvat yksityistieasioihin liittyvät neuvontatehtävät tulevat luonnollisesti lisääntymään, jolloin toimitusinsinöörien on hyvä olla myös avustusasioista perillä. Lakiesityksen 7. luku koskee kokonaan avustusasioita.

Valtionavustusasiat ovat siirtymässä maakuntauudistuksessa maakuntien tehtäviksi. Valtion ja kunnan avustuksista on säädetty lakiesityksen 83 ja 84 §:ssä. Avustuksen saamisen edellytyksinä on, että tiellä on olemassa tiekunta ja tiekuntaa koskevat tiedot ovat ajan tasalla kiinteistötietojärjestelmän yksityistierekisterissä sekä tie- ja katuverkon tietojärjestelmässä (Digiroad). Kunta päättää kunnan varoin myönnettävistä avustuksista ja kunnan avustuksille on asetettu samat avustuskriteerit kuin valtionavustuksissa. Näillä kriteereillä on myös tarkoitus edistää tiekuntien järjestäytyneisyyttä ja toimintaa sekä pitämään rekisteritiedot

ajan tasalla. Avustusta voi saada tienpitoon, mutta ei tiedonpidon osalta kokonaan uuden tien rakentamiseen. Maakunta voi myös myöntää avustusta tiekuntien neuvontaan, opastukseen ja niihin liittyvien materiaalien ja palvelujen tuottamiseen. Valtionavustusmäärärahan jaosta säädetään tarvittaessa valtioneuvoston asetuksella. (HE 147/2017 vp, 91–92, 139–140; Liikennevirasto 2018.)

Nykyisen lain 93 §:ssä on avustusten kriteereissä muun muassa liikenteellinen merkitys, pysyvän asutuksen vaatimus sekä tien vähimmäispituus ja erikseen kirjattu, että avustusta ei myönnetä pelkästään maa- ja metsätalouskäytössä olevalle tai pelkästään vapaa-ajanliikenteen käytössä olevalle tielle. Lakiesityksessä huomattava muutoksena on, että avustuksille ole mitään nykyisen lain 93 §:n mukaisia kriteerejä. Maakunnat tekevät avustuspäätökset harkintansa mukaan ja voivat nyt avustuksissa painottaa esimerkiksi elinkeinoelämän tai biotalouden tarpeita. (Laki yksityisistä teistä 1606/1995 13:93.1–2 §; HE 147/2017 vp, 23.)

4.12 Korvaukset

Lakiesityksessä korvausasioista on säädetty lukujen 2, 3 ja 4 loppuosissa. Nykyisin tielautakunnissa käsiteltävät korvausasiat siirtyvät yksityistietoimituksessa ratkaistavaksi.

Mitä yksityistielaisissa ei ole säädetty korvauksista, noudatetaan korvauksia koskevissa menettelyissä KML:n 199–206a §:ssä korvauksia koskevia säännöksiä. KML:n 201 §:n 1 momentin mukaan korvaukset on käsiteltävä, vaikka korvauksia ei olisi vaadittu. Nykyisen lain 24 §:n 3 momentin mukaan korvausta aikaisemmin rakennetun tien ns. takautuvista rakentamiskustannuksista määrätään vain, jos niitä vaaditaan. Toimituksissa takautuvien rakentamiskustannusten korvauksia ei nykyisen lain mukaan tarvitse määrätä viran puolesta ellei niitä kukaan ole toimituskokouksessa vaatimassa tai muutoin esittänyt korvausvaatimusta. Lakiesityksen mukaan kaikki korvausasiat tulee määrätä viran puolesta ja takautuvien rakentamiskustannusten määrittämisestä oleva poikkeus poistuisi. Lakimuutoksella on merkittävä vaikutus, varsinkin lohkomistoimituksiin, kun kokouksissa on harvemmin ulkopuolisten kiinteistön omistajia läsnä. (Kiinteistönmuodostamislaki 554/1995 15:201.1 §; Laki yksityisistä teistä 185/2003 3:24.3 §; HE 147/2017 vp, 53, 116.)

Korvauksia aikaisemmin rakennetun tien rakentamisen kustannuksista voidaan lakiesityksen 40 §:n mukaan periä tieosakkaiden lisäksi myös 28 §:n mukaisilta käyttömaksuun perustuvilta tienkäyttäjiltä tai niiltä, joilla on 32 §:n mukainen väliaikainen kulkuoikeus. (HE 147/2017 vp, 124.)

Aikaisemmin rakennetun tien rakentamiskustannusten määrittämiseen liittyvää aikarajaa oli lausunnolle lähetetyssä lakiesitysluonnoksessa esitetty kymmeneksi vuodeksi, mutta hallituksen lakiesityksessä aikaraja on kuitenkin nykyisen lain mukaisesti viisitoista vuotta. (Liikenne- ja viestintäministeriö 2017, 45–46; HE 147/2017 vp, 124.)

Oikeus korvaukseen koskevaan pykälään 15 on kirjattu korvauksen saajiksi kiinteistön omistajan ja tieosakkaan lisäksi myös erityisen oikeuden haltija. Lakiesityksen 15 §:n 3 momentin mukaan, jos tie-, näkemä- tai suoja-alueelle on määrätty lakiesityksen 5 §:n 1 momentin mukainen rakentamisrajoitus, niin korvauksen perusteena olevan haitan tulee olla erittäin huomattava. (HE 147/2017 vp, 116.)

Mikäli lakiesityksen 22 §:n mukaisesti tien rakentamisen esteenä oleva rakennus on määrätty siirrettäväksi tai lunastettavaksi, on rakennuksen omistajalla oikeus saada lakiesityksen 33 §:n mukaan korvausta siirtämisestä tai lunastuksesta aiheutuvasta vahingosta, haitasta tai kustannuksesta. (HE 147/2017 vp, 122.)

Tieyksiköihin tai käyttömaksuun nähden lisääntyneestä tien kulumisesta tai vaurioittamisesta veloitetaan lakiesityksen 43 §:n mukaan korvaamaan tien kuntoon panemisesta aiheutuvat lisäkustannukset. Erona nykyisen lain vastaavaan 31 §:ään nähden on, että velvollisuus koskee myös lakiesityksen 32 §:n mukaista väliaikaisen kulkuoikeuden saajaa. (Laki yksityisistä teistä 1079/2000 3:31 §; HE 147/2017 vp, 122.)

4.13 Muutoksenhaku, Tiekunnan päätösten oikaisu ja moittiminen

Tiekunnan kokousten päätöksiin voi nykyisen lain mukaan hakea muutosta kunnan tielautakunnalta, tielautakunnan päätökseen maa- ja metsätalouden ministeriöltä ja maa- ja metsätalouden päätökseen korkeimmalta oikeudelta, mikäli siihen myönnetään valituslupa. Lak-

kautettavaksi esitettävien tielautakuntien johdosta tiekunnan kokousten päätöksien muutoksenhaku esitetään muutettavaksi lakiesityksen 64 ja 65 §:ssä. (Laki yksityisistä teistä 1079/2000 7:70.1 §; Laki yksityistä teistä 907/2013 6:55 §; HE 147/2107 vp, 132–133.)

Lakimuutoksen myötä useat aikaisemmin tiekunnissa ja tielautakunnassa ratkaistavat asiat voidaan saattaa yksityistietoimituksessa ratkaistavaksi ja sitä kautta muutoksenhaku tapahtuu edelleen maa- ja metsätalouden tuotantokannan kautta. Yksityistietoimituksen muutoksenhakuun ei lakiehdotuksella ole vaikutusta. Lakiesityksessä tiekunnan, toimitsijamiehen tai hoitokunnan päätöksiin voidaan pyytää heiltä oikaisuvaatimusta, ennen kuin asiasta nostetaan tiekuntaa vastaan kanne maa- ja metsätalouden toimivassa käräjäoikeudessa.

4.13.1 Tie- ja hoitokunnan, toimitsijamiehen tai hoitokunnan päätösten oikaisu

Otsikon mukaisesta asiasta on säädetty lakiesityksen 64 §:ssä. Mikäli tieosakas tai muu asianosainen katsoo, että tiekunnan kokouksen tai perustamiskokouksen päätös tai hoitokunnan/toimitsijamiehen päätös loukkaa hänen oikeuttaan tai päätös ei ole syntynyt laillisessa järjestyksessä tai on tiekunnan sääntöjen vastainen, on hänellä oikeus vaatia oikaisua tehdyille päätökselle. Oikaisuvaatimus osoitetaan päätöksen tekijöille 30 päivän kuluessa päätöksestä ja vaatimus on käsiteltävä 30 päivän kuluessa oikaisuvaatimuksesta. Tie- ja hoitokuntaa koskeva oikaisuvaatimus on käsiteltävä tiekunnan kokouksessa. Hoitokunnan/toimitsijamiehen päätöksestä tehdyn oikaisuvaatimuksen voi ratkaista päätöksentekijä. (HE 147/2107 vp, 132.)

4.13.2 Tie- ja hoitokunnan päätösten moittiminen

Tiekunnan päätösten moittimisesta on säädetty lakiesityksen 65 §:ssä. Mikäli tieosakas tai muu asianosainen katsoo, että tiekunnan kokouksen tai perustamiskokouksen päätös tai hoitokunnan/toimitsijamiehen päätös on tehty lain vastaisesti tai on vastoin tiekunnan sääntöjä tai päätös loukkaa hänen oikeuttaan tai yhdenvertaisuuttaan, on hänellä oikeus nostaa käräjäoikeudessa moitekanteen tiekuntaa vastaan. Moitekanteita käsitellään ainoastaan maa- ja metsätalouden tuotantokannan toimivissa KML:n 241 a §:n mukaisissa käräjäoikeuksissa. Moitekanteen nostamisen määräaika on kolme kuukautta päätöksen tekemisestä. Jos päätös koskee sellaista,

joka ei ole tieosakas eikä ole ollut kokouksessa läsnä, määräaika moitekanteen nostamiselle on kolme kuukautta siitä päivästä, kun tieto päätöksestä on todisteellisesti saatu. Jos tiekunnan päätöksestä on tehty lakiesityksen 64 §:n mukainen oikaisuvaatimus, on osakkaalla myös oikeus nostaa tämän lakiesityksen 65 §:n mukainen kanne käräjäoikeudessa tiekuntaa vastaan 30 päivän kuluessa oikaisuvaatimuksen päätöksen tiedoksisaamisesta. Käräjäoikeuden ratkaisuun on oikeus hakea muutosta hovioikeudelta. (Kiinteistömuodostamislaki 1757/2009 20:241 a §; HE 147/2107 vp, 81, 133.)

4.14 Rekisteröinti ja yksityistierekisteri

Alueellisen yksityistietoimituksen rekisteröintiin liittyvä lakiesityksen 80 §:n 2 momentin mukainen muutos on kirjattu tämän opinnäytetyön lukuun 4.6 Alueellinen yksityistietoimitus. (HE 147/2107 vp, 139.)

Yksitystierekisteristä on säädetty lakiesityksen 89 §:ssä. Mikäli tiekunta perustetaan lakiesityksen 49 §:n mukaisesti tiekunnan perustamiskokouksessa, tiekunnan on ilmoitettava perustamisesta kiinteistörekisterin pitäjälle, koska tiekunta syntyy vasta kun siitä on tehty merkintä kiinteistötietojärjestelmään. Yksitystierekisteriin merkitään myös tiekunnan säännöt, mikäli tiekunta on sellaiset lakiesityksen 51 §:n mukaisesti laatinut ja vahvistanut. Lakiesityksen 63 §:n mukaan tiekunta voi ilman yksityistietoimitusta päättää tiekunnan yhdistämisestä, jakamisesta, lakkauttamisesta sekä tien tai tienosien liittämisestä. Näiden tiekuntien tekemien päätösten ilmoittamisesta Maanmittauslaitoksen kiinteistörekisterin pitäjälle vastaa toimitsijamies tai hoitokunta ja päätökset tulevat voimaan vasta, kun niistä on tehty merkintä kiinteistötietojärjestelmään. (HE 147/2107 vp, 79–80, 94, 127–128, 141–142.)

5 LAKIESITYKSEN HE 147/2017 VP ETENEMINEN

Hallituksen esitysluonnos valmistui 25.1.2017. Esitysluonnos on ollut sidosryhmillä lausuntokierroksella 25.1. – 21.3.2017. Lakiesitysluonnokseen annettiin yli 200 lausuntoa. Hallituksen esitys eduskunnalle uudeksi yksityistielaksi on annettu 19.10.2017.

Yksityistielain lakiesityksessä on ennakoitu mahdollisen tulevan maakuntauudistuksen myötä perustettavat Valtion lupa- ja valvontavirastot. Yksityistielain vahvistamiseen vaikuttaa hallituksen esitys maakuntien perustamista koskevan lain sekä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistamista koskevan lain käsittely ja eteneminen.

Valtakunnallisen uutisoinnin mukaan maakuntien perustamista koskevaa lakia sekä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistamista koskevaa lakia on tarkoitus käsitellä kevään 2018 aikana.

Hallituksen esityksessä HE 147/2017 vp uuden yksityistielain on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2020 ja kuntien tielautakunnat lakkaisivat 30.6.2020. (HE 147/2107 vp, 1, 144.)

Tämä opinnäytetyö on valmistunut 13.2.2018. LVM on 14.2.2018 tiedottanut sidosryhmille yksityistielain kuulemistilaisuudesta 22.2.2018 LVM:ssä. Kuulemistilaisuudessa laki ehdotetaan tulemaan voimaan kuitenkin jo 1.1.2019. Tämän seurauksena täydentävällä hallituksen esityksellä esitetään poistettavaksi maakuntauudistusta koskevat kirjaukset yksityistielakiehdotuksesta. Syksyllä 2018 on tarkoitus antaa erillinen hallituksen esitys, jossa huomioidaan maakuntauudistuksen tarpeet.

6 POHDINTA

Lain yhtenä tavoitteena oli saada nykyiseen lakiin nähden selkeämpi laki. Tässä asiassa on onnistuttu. Luvut on järjestetty uudelleen ja pykälien otsikointi helpottaa asioiden hakemista. Varsinaisia toimitusinsinöörin työtä helpottavia lakimuutoksia ei lakiesitys sisällä. Lakiesityksen pääpaino on tielautakuntien lakkauttamisessa, tiekuntiin liittyvissä tehtävissä sekä avustusasioissa.

Toimitusinsinöörien kannalta tärkein huomioitava uudistus on kuntien tielautakuntien lakkauttamiset. Nykyisen lain mukaiset tielautakuntia koskevat tehtävät siirtyvät käytännössä Maanmittauslaitokselle. On huomioitavaa, että tehtäviin kuuluu laajasti myös muita tehtäviä, kuin tiekuntien perustamiset. Lakiesityksestä voidaan yleisesti todeta, että kaikkiin yksityistielain mukaisiin ja yksityisteihin liittyviin asioihin voidaan hakea ratkaisua yksityistietoimituksen kautta. Maanmittauslaitoksen palvelupisteisiin kohdistuvien työmäärien lisääntymiseen vaikuttaa muun muassa alueen kuntien aikaisempi toiminta yksityisteiden parissa. Uuden lain julkisuuden myötä kansalaisten tietämys tieasioiden epäselvyyksien ratkaisutavoista voi lisääntyä ja aiheuttaa myös työmäärien lisääntymistä Maanmittauslaitoksessa. Koska yksityistieasiat vaativat erikoisosaamista, niin Maanmittauslaitoksen asiakaspalvelussa ei ole aina tarvittavaa tietämystä asiakkaiden kyselyihin, jolloin asiakkaat ohjataan yksityistietoimituksia tekeville toimitusinsinööreille. Kuntien tieasioita hoitavat henkilöt ovat toimineet myös tieasioiden asiakaspalvelijoina. Lakimuutoksen myötä toimitusinsinöörien asiakkaiden neuvontaan liittyvä työmäärä voi kasvaa merkittävästi. Lisäksi arvioin, että asiakkaat tulevat uuden päätöksen toivossa hakemaan yhä enemmän sellaisia toimituksia, jotka tullaan toimitusinsinöörin selvityksen jälkeen mahdollisesti perumaan. Toimituksen peruminen on suhteellisen monimutkainen toimenpide, johon joudutaan käyttämään paljon tuottamatonta työaika.

Maanmittauslaitoksesta tulee lakiuudistuksen myötä ainoa yksityistietoimituksia tekevä viranomainen sekä ainoa yksityistieasioihin neuvontaan liittyvä julkisen hallinnon viranomainen. Joitakin, lähinnä avustuksiin liittyviä asioita on lakiesityksessä määrätty suunnitellun Valtion lupa- ja valvontaviraston tehtäviksi.

Lain kokonaisuudistuksessa laki kirjoitetaan kokonaan uudelleen, jolloin lakimuutosten etsimistä helpottavia vertailutekstejä ei ole. Opinnäytetyö on tehty vertaamalla hallituksen esitystä HE 147/2017 vp nykyiseen lakiin yksityisistä teistä. Hallituksen esitys eduskunnalle yksityistielaksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 147/2017 vp) käsittää pääluvut: Esityksen pääasiallinen sisältö, yleisperustelut, yksityiskohtaiset perustelut ja lakiehdotukset. Lakimuutosten etsimisessä on hyödynnetty hallituksen esitykseen sisältyviä perusteluita, joissa usein mainittiin myös muutoksista nykyiseen lakiin nähden. Vertailussa tuli olla tarkkana perustelujen ja varsinaisen lakitekstin suhteen, joiden kesken havaitsin joitakin eroavaisuuksia. Vertailutyö on vaatinut paljon lukemista, muistiinpanoja ja päähäilyä. Tämä opinnäytetyö on suunnattu pääasiassa toimitusinsinööreille eli henkilöille, joilla on tuntemusta myös nykyisestä laista. Opinnäytetyön tarkoituksena on helpottaa toimitusinsinöörien perehtymistä uuteen yksityistielakiin. Opinnäytetyöhön on pyritty kirjaamaan vain ne asiat, joissa tapahtuu muutos nykyiseen lakiin nähden. Kaikkia muutoksia en ole mahdollisesti löytänyt ja osa kirjaamistani asioista ei todellisuudessa olekaan varsinaisesti muutos. Vertailutyössä on keskitytty lakipykälien muutoksiin ja uusiin asioihin, jolloin on jäänyt helposti huomaamatta sellaisia asioita, jotka on jätetty uudesta laista kokonaan pois. Mahdolliset puutteet eivät kuitenkaan ole sellaisia, joista voisi aiheutua seuraamuksia toimituksiin tai tieosakkaisiin nähden. Opinnäytetyön varsinainen vertailuosio on kirjattu lukuun 4. Luvun 4 alaluvut noudattavat likimäärin yksityistietoimituksen käsittelyjärjestystä. Olen pyrkinyt välttämään toistoa ja viittauksia, joten kukin muutosasia on kirjattu sen alaluvun alle, jossa se tulee yleisimmin esille. Uudet lait aiheuttavat yleensä tulkintaspekulointeja ja niin tulee tämänkin lain voimaan tullessa todennäköisesti käymään. Olen tietoisesti pyrkinyt välttämään lain tulkintoja, varsinkin kun lakia ei ole vielä vahvistettu. Tarkempi perehtyminen tämän opinnäytetyön tuloksiin vaatii rinnalle hallituksen esityksen tulostamisen tai avaamisen internet osoitteesta: goo.gl/qBmm5y

Toimin toimitusinsinöörinä Maanmittauslaitoksen Kuusamon palvelupisteessä. Viimeiset neljä vuotta olen tehnyt pääasiassa yksityistietoimituksia ja näillä näkymin tulen toimimaan yksityistietoimitusten toimitusinsinöörinä vielä useita vuosia. Lakimuutosten vertailua tätä opinnäytetyötä varten ryhdyin tekemään heti hallituksen eduskunnalle antaman esityksen jälkeen lokakuun lopussa 2017, joten

aikaisempaa tätä työtä hyödynnettävissä olevaa aineistoa ei ole ollut käytettävissä. Työn luotettavuus perustuu vain tekijän omaan kykyyn tehdä lakien vertailu. Luotettavuutta arvioidessa tulee kuitenkin huomioida, että opinnäytetyön asiasisältö koskee konkreettisesti tekijän omia työtehtäviä, jolloin laadukkaasti työn tekemiselle on uskottava motiivi. Vertailutyötä tehdessä totesin, että nykyisessä laissakin on paljon minulle tuntemattomia säädöksiä. Nykyisessä laissa on tielautakuntaa ja tiekuntaa koskevia säädöksiä, joita harvemmin tarvitsee yksityistietoimituksissa käsitellä. Vertailutyötä tehdessä olen perehtynyt tarkemmin nykyiseen lakiin, joten opinnäytetyöstä on minulle hyötyä jo ennen kuin uusi laki tulee voimaan. Uuden lain perustelutekstit voivat auttaa myös nykyisen lain soveltamisessa. Opinnäytetyön tekemisestä ja lopputuloksesta on minulle aivan konkreettista hyötyä, koska työtehtäväni pohjautuvat yksityisteitä koskevaan lakiin ja tämän työn myötä olen jo valmistautunut tulevaan. Toivon, että tästä opinnäytetyöstä olisi hyötyä myös muille toimitusinsinööreille. Työn otsikko on ainakin sellainen, että arvelen hyvin monen toimitusinsinöörin ainakin vilkaisevan sisältöä. Mikäli opinnäytetyö auttaa muitakin perehtymään uuteen yksityistielakiin, niin siitä hyötyy myös Maanmittauslaitos, ainakin työntekijöiden lakiin perehtymiseen käytettävän työnajan säästön muodossa.

Vantaan käräjäoikeus on yhdessä muiden maa-oikeuksien kanssa on perehtynyt huolellisesti lakiesitysluonnokseen ja laatinut lain valmistelijoille perusteellisen lausunnon, joka sisälsi hyvin tärkeitä huomioita. Koska uusi laki ei käytännössä tuo helpotusta toimitusinsinöörin nykyiseen työhön ja ongelmiin, niin jatkossa vastaavissa lainvalmisteluissa tulisi toimitusinsinöörienkin näkemykset ottaa huomioon. Maanmittauslaitoksen yksityistietoimituksia tekevästä kokoneista toimitusinsinööreistä voisi muodostaa esimerkiksi projektiryhmän, jolle varattaisiin riittävästi aikaa laatia ja esittää lainmuutosehdotuksia, jotka perustuvat toimituksissa ja käytännön työssä esiintyviin ongelmiin ja epäkohtiin.

Suomen Tieyhdistyksellä on useiden vuosien kokemus yksityisteihin liittyvistä erilaisista koulutustilaisuuksista. Suomen Tieyhdistyksellä on paras ja asiantuntevin tietämys liittyen tiekuntien käytännön toimintaan. Lain vahvistumisen jälkeen Maanmittauslaitoksen tulisi tilata Suomen Tieyhdistykseltä räätälöity koulutuspaketti toimitusinsinöörien kouluttamiseen tiekuntien toimintaan ja yksiköintiin liitty-

vistä asioista. Myös Suomen Tieyhdistyksen tarjoama maksullinen puhelinneuvonta tulisi mahdollistaa myös toimitusinsinööreille tai voisiko Maanmittauslaitos olla mukana Suomen Tieyhdistyksen toiminnassa.

JAKO -ohjelmiston yksityistien yksiköinti -ohjelman käyttöön tulisi heti järjestää kaikille halukkaille koulutus ja laatia selkeät ja tarkat ohjeet sekä esimerkiksi video -klipit eri toiminnoista. Ohjelman käyttö ja sen sisältämät mahdolliset hienotkin ominaisuudet ovat jäänet osaamisvajeiden vuoksi vajavaiseksi. Yksiköinti ohjelma vaatisi myös ehdottomasti päivityksen, koska ohjelma on vuodelta 2002 eikä sitä ole kertaakaan päivitetty. Ohjelmassa on havaittu merkittäviä puutteita. Nykyisellä versiolla saman tiekunnan useiden eri tieyksiköiden käsitteleminen ja hallinta on mahdotonta. Ohjelman päivitystä varten tulisi käyttäjiltä kerätä parannusehdotukset. Ohjelman tulisi olla myös sellainen, että yksiköinnin voisi irroittaa JAKOsta karttoineen päivineen ja tiekunta voisi itse päivittää yksiköitä, kiinteistö-tietoja ja osoitetietoja sekä tulostaa valmiita tiemaksujen lomakkeita (pankkisiirtoja) postitusta varten. Yksityistietoimitukset ovat työaikaveloitteisia toimituksia ja asiakkaat pitävät toimituksia kalliina. Olisi ihan kohtuullista, että tiekunta saisi toimitusmaksun vastineeksi myös käyttökelpoisen tieyksikkölaskelma -ohjelman käyttöönsä.

Toimituskustannuksiin vaikuttaa oleellisesti JAKO -järjestelmän osoitetietojen puutteellisuus ja siitä johtuva osoitteiden työläs ja hankala selvitystyö. Vanhentuneet ja puutteelliset ohjelmat lisäävät merkittävästi toimituksiin liittyvää työtä ja niillä on luonnollisesti vaikutus myös asiakkailta veloittaviin toimituskustannuksiin.

Lakiesityksessä ei ole tarkempia ohjeita yksityisteiden yksiköintiin. Lain tavoitteena on saada kaikki tien käyttäjät maksajiksi, esimerkiksi käyttömaksujen kautta. Lakiehdotuksessa on säädetty ulkopuolisten käyttäjien oikeudesta päästä tieosakkaaksi, mutta yleisempänä käytännön ongelmana on ulkopuolisten käyttäjien haluttomuus tulla tieosakkaaksi. Maanmittauslaitoksen julkaisuun: Käsikirja yksityisteiden tienpidon osittelusta tulisi saada tarkempia ohjeita käyttömaksujen määrittämiseksi. Käsikirja yksityisteiden tienpidon osittelusta on laadittu koko Suomea varten samanlaisena. Suomen itä- ja pohjoisosissa talviaurauskustannukset ovat kuitenkin aivan toisenlaiset kuin länsi- ja eteläosissa. Talviauraus on

usealla pohjoisen tiellä myös tiekuntaa koskeva ainoa vuosittainen kustannus. Talvikunnossapidon huomioiminen kunnossapitoyksiköinnissä tuottaa hyvin useassa yksityistietoimituksessa ongelmia. Talvikunnossapitoasiaan tulisi saada selkeä ohjeistus ja miten lakia tulee nyt tulkita.

Lakiesityksen mukaan tiekunnan teiden eri osilla voi olla eri yksiköt, mutta miten tiekunnan kokouksen oikeudenmukainen äänestysluettelo laaditaan, kun äänioikeus perustuu yksiköihin.

Mahdollisen asiakaspalvelun kysynnän lisääntyessä, Maanmittauslaitoksella tulisi olla myös asiakaspalvelussa riittävän osaavaa henkilöstöä yksityisteihin liittyvissä asioissa, jotta toimitusinsinööreille jäisi enemmän aikaa varsinaisiin toimitustehtäviin. Asiakaspalvelua varten tulisi laatia yleisimmistä kysymyksistä opas, miten vastataan esimerkiksi kysymyksiin puomien käytöstä, moottorikelkalla ajosta yleisesti tai moottorikelkalla ajosta talvitieoikeuden nojalla omalle metsäpalstalle ja saako marjastuksen tai kalastuksen vuoksi ajaa autolla yksityisellä tiellä.

Edellä kirjaamani kehittämiseen liittyvät asiat ovat tämän opinnäytetyön tekemisen johdosta syntyneitä ja työkokemukseeni perustuvia omia mielipiteitäni. Tarkempaa tutkimukseen perustuvaa tietoa on diplomi-insinööri Tero Väyrysen tammiukuussa 2017 valmistuneessa diplomityössä: Tielautakuntien tehtävien siirto Maanmittauslaitokselle. Diplomityön tutkimuksen tavoitteena oli selvittää Maanmittauslaitokselle siirtyvien tehtävien sisältö ja määrä sekä se, mitä osaamista Maanmittauslaitoksen tulisi hankkia ennen tehtävien siirtoa.

Toivottavasti Maanmittauslaitos ryhtyy uuden lain myötä ainoana julkisena toimijana kehittämään yksityistietoimitusprosessia koulutuksen, ohjeistuksen ja ohjelmistojen suhteen.

LÄHTEET

HE 147/2017 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle yksityistieläksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi 19.10.2017. Viitattu 19.11.2017 goo.gl/qBmm5y

Hämäläinen, E. 2014. Yksityistielain uudistamistarpeet. Selvitysmiehen arviot ja ehdotukset. Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 30/2014. Viitattu 5.10.2017 <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/77795>

Kiinteistömuodostamislaki 12.4.1995/554.

– 29.12.2009/1757.

Kuukasjärvi, K. 2015. Arviomuistiolounnos. Yksityistielain kokonaisuudistus. Liikenne- ja viestintäministeriö. Viitattu 7.10.2017 <https://www.lvm.fi/lvm-site62-mahti-portlet/download?did=206569>

Laki yksityisistä teistä 25.6.1962/358.

– 4.7.1975/521.

– 12.4.1995/555.

– 18.12.1995/1606.

– 15.12.2000/1079.

– 28.2.2003/185.

– 13.12.2013/907.

Liikenne- ja viestintäministeriö 2017. Hallituksen esitysluonnos eduskunnalle yksityistieläksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi 25.1.2017. Yksityistielain kokonaisuudistus LVM082/2302/03/2015. Lausuntopyyntö. Viitattu 9.3.2017

Liikennevirasto 2018. Aineistot. Viitattu 5.1.2018 <https://www.liikennevirasto.fi/avoindata/digiroad>

Vantaan käräjäoikeus 2017. Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi yksityiselainsäädännön uudistamiseksi. Lausunto on laadittu yhteistyössä kaikkien maa-alueiden kanssa. Viitattu 18.12.2017 goo.gl/HKR3QD

Väyrynen, T. 2017. Tielautakuntien tehtävien siirto Maanmittauslaitokselle. Rakennetun ympäristön laitos. Insinööritieteiden korkeakoulu. Aalto-yliopisto. Diplomityö. Viitattu 29.3.2017 <https://goo.gl/L5gcty>

LIITTEET

Liite 1. Yksityistielaki 71 §

Liite 1.

71 §

Yksityistietoimituksessa voidaan käsitellä ja ratkaista:

- 1) tieoikeuden ja muiden 2 luvussa säädettyjen oikeuksien perustaminen, muuttaminen ja lakkauttaminen;
- 2) tiealueen sekä varastoalueen, autopaikka-alueen ja venevalkama-alueen ulottuvuus;
- 3) 9 §:ssä tarkoitettujen tieoikeuden ja muun oikeuden rajoitusten määrääminen ja muuttaminen;
- 4) suoja- ja näkemäalueiden perustaminen;
- 5) 5 §:n 4 momentissa tarkoitettujen rakentamisrajoitusten asettaminen;
- 6) 20 §:n 1 momentissa tarkoitettujen määräajan asettaminen sekä 20 §:n 2 momentissa tarkoitettujen kustannusarvion ja suunnitelman laatiminen;
- 7) 22 §:ssä tarkoitettujen oikeuksien antaminen laitteiden, rakennelmien tai rakennuksen siirtämiseen;
- 8) luvan myöntäminen 28 §:ssä tarkoitettuun luvanvaraiseen tienkäyttöön;
- 9) 29 §:ssä tarkoitettujen oikeuksien myöntäminen kiinteistönomistajalle sulkulaitteen asettamiseen;
- 10) 31 §:ssä tarkoitettujen oikeuksien antaminen toisen alueen käyttämiseen tilapäisesti tienä;
- 11) 32 §:ssä tarkoitettujen väliaikaisen kulkuoikeuksien antaminen;
- 12) tienpitovelvollisuuden jakaminen ja tieyksikköjen vahvistaminen sekä tieyksikköjen jaon muuttaminen;
- 13) 37 ja 38 §:ssä tarkoitettujen perusmaksujen päättäminen;
- 14) tiekuntien perustaminen, yhdistäminen, jakaminen ja lakkauttaminen;
- 15) järjestäytymättömien tieosakkaiden väliset 69 §:n 2 momentissa tarkoitettujen erimielisyydet;
- 16) tämän lain mukaiset korvaukset, ellei niistä ole osapuolten kesken sovittu;
- 17) epäselvyydet siitä, mikä on ennestään olevan tien asema ja leveys sekä siitä onko jollakin tieoikeus tai vastaava muu lakiin perustuva käyttöoikeus; sekä
- 18) muut tämän lain mukaan yksityistietoimituksessa ratkaistavaksi säädettyt asiat sekä muut tämän lain mukaan ratkaistavat asiat, jollei toisin säädetä.

Yksityistietoimituksessa ratkaistava asia voidaan ratkaista myös muun kiinteistömuodostamislaissa tarkoitettujen kiinteistötoimitusten yhteydessä, jos se on tarkoituksenmukaista. Ilman eri määräystä voidaan yksityistietoimituksen yhteydessä suorittaa kiinteistönmääritys, milloin toimenpide on tarpeen tiealueen määräämiseksi tai muun tässä laissa tarkoitettujen toimenpiteiden suorittamiseksi.

Yksityistietoimituksen suorittamisesta huolehtii Maanmittauslaitos taikka asemakaava-alueella se viranomaisorganisaatio, joka kiinteistörekisterilain (392/1985) 5 §:n mukaisesti toimii kiinteistörekisterin pitäjänä asianomaisella alueella.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen asioiden käsitellä ja ratkaista yksityistietoimituksessa riippumatta siitä, onko samasta asiasta aikaisemmin päätetty tiekunnan kokouksessa.